

1. ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥΡΚΙΑ ΠΩΣ ΒΓΑΙΝΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ;

Μέσο:ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: ...29/01/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: ...29/01/2021

Σελίδα:7

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΤΟΥ Π.Κ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

Ελλάδα - Τουρκία: πώς βγαίνουμε από τις κρίσεις;

Υπάρχει μια ιδιόμορφη σταθερά, ένα pattern, οιονεί νόμος, στις ελληνοτουρκικές σχέσεις που μάλλον τον παραβλέπουμε. Υστερα από μια μεγάλη ένταση που φέρνει τις δύο χώρες στο χείλος του πολέμου ή ακόμα ύστερα από μια μεγάλη καταστροφή, ακολουθούν οι πλέον φιλόδοξες, τολμηρές και μερικές φορές πρωτότυπες προτάσεις για τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι προτάσεις αυτές καρποφορούν, σε κάποιες άλλες παραμένουν απλώς στα χαρτιά. Τα παραδείγματα είναι πολλά. Ας πάρουμε τρεις από τις πλέον εβληματικές στιγμές κρίσης: (i) Μικρασιατική Καταστροφή (1922), (ii) Εισβολή Τουρκίας στην Κύπρο (1974), (iii) Κρίση στα Ιμια (1996).

Α. Μετά τον όλεθρο της Μικρασιατικής Καταστροφής θα περίμενε ίσως κάποιος ότι για δεκαετίες οι δύο χώρες θα παρέμεναν σε καθεστώς αμοιβαίας εχθρότητας. Κι όμως, μόλις οκτώ χρόνια μετά, το 1930, ο Ευ. Βενιζέλος (που είχε επανέλθει από το 1928 ως πρωθυπουργός της χώρας) και ο Κ. Ατατούρκ αναπτύσσουν στενή φιλία, η οποία αποτυπώνεται σε σειρά συμφωνιών όπως (i) τον Οκτώβριο 1930 στη «Συνθήκη Φιλίας, Ουδετερότητας, Διαλλαγής και Διαιτησίας» μεταξύ των δύο χωρών και (ii) τον Σεπτέμβριο 1933 (κυβέρνηση Π. Τσαλδάρη) στο δεκαετές «Σύμφωνο Εγκαρδίου Συνεννοήσεως» μέσω του οποίου «οι δύο χώρες εγγυώνται αμοιβαίως μεταξύ τους τα κοινά τους σύνορα». Η εμπιστοσύνη δε μεταξύ τους είχε φθάσει σε τόσο υψηλό επίπεδο που το Σύμφωνο διαλαμβάνει ότι: «Εις όλες τας διεθνείς συνδιασκέψεις με περιορισμένη αντιπροσώπευση, η Ελλάδα και η Τουρκία είναι πρόθυμοι να θεωρούν ότι εκάστη εξ αυτών θα έχη αποστολήν να υπερασπίσεται τα κοινά και ιδιαίτερα συμφέροντα αμφοτέρων και υπόσχονται να ενώσουν τας προσπάθειάς των διά να διασφαλίζουν την κοινήν αυτών αντιπροσώπευσιν».

Αδιανόητα πράγματα θεωρούμενα από την οπτική του σήμερα. **Β.** Δύο χρόνια μετά την εισβολή στην Κύπρο (1974) και την απειλή πολέμου που ακολούθησε, ο τότε πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής διατυπώνει τον Απρίλιο 1976 μια από τις πλέον ρηξικέλευθες και φιλόδοξες προτάσεις: «Διά συμφωνίας να θέσωμεν τέρμα εις τον ανταγωνισμό των εξοπλισμών που γίνεται εις βάρος της ευημερίας των λαών μας. Και, δεύτερον, να συνάψωμεν σύμφωνον μη επιθέσεως και να επιδιώξωμεν την διευθέτησιν των διαφορών μας με ειρηνικάς διαδικασίας». Η πρόταση αυτή δεν καρποφόρησε, καθώς απορρίφθηκε από την Τουρκία, αλλά έχει σημασία η διατύπωσή της από ελληνικής πλευράς.

Γ. Τρία χρόνια μετά την κρίση των Ιμίων (1996), το 1999, ακολούθησε το πακέτο ρυθμίσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι με το οποίο η Ελλάδα αναγνώρισε επίσημα την Τουρκία ως «υποψήφια για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρα» υπό την προϋπόθεση της επίλυσης των ελληνοτουρκικών διαφορών μέσω διαπραγματεύσεων ή παραπομπής τους στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης και ένταξης της Κύπρου στην Ένωση (πρωθυπουργός Κ. Σημίτης).

Οι τρεις αυτές περιπτώσεις επιτρέπουν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα, όπως: Πρώτον, οι κρίσεις φαίνεται να λειτουργούν παιδευτικά. Διδάσκουν στις χώρες το μέγεθος του κόστους που μπορεί να φέρει μια ακραία κίνηση. Και την ανάγκη να το αποφύγουν. Δεύτερον, οι δύο χώρες δεν είναι καταδικασμένες να ζουν σε ένταση και κρίση με το όπλο παρά πόδα. Μπορούν ακόμα και στις πιο δύσκολες στιγμές να προχωρήσουν στη λογική της προσέγγισης, των φιλικών σχέσεων, της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών. Τρίτον, ο ρόλος των πολιτικών ηγετών είναι καταλυτικός. Και στις τρεις παραπάνω περιπτώσεις, τρεις μεγάλοι ηγέτες (Ελ. Βενιζέλος, Κ. Καραμανλής, Κ. Σημίτης) είχαν τη βούληση, τη δύναμη, το θάρρος, το σχέδιο να πάνε πέρα από τα τετριμμένα, να αναζητήσουν λύσεις και προσεγγίσεις, συνειδητοποιώντας ότι οι δύο χώρες είναι όντως «αιχμάλωτοι της γεωγραφίας».

Να δούμε εάν θα επαναληφθεί το pattern αυτό και τώρα...

Ο καθηγητής Π.Κ. Ιωακείμης είναι πρώην πρεσβευτής – συμβούλου του ΥΠΕΞ και μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του ΕΛΙΑΜΕΠ. Από τις εκδόσεις Θεμέλιο κυκλοφορεί το βιβλίο του «Επιτεύγματα και στρατηγικά λάθη της εξωτερικής πολιτικής της Μεταπολίτευσης».